

MANTARLARA ETKİ EDEN İLAÇLAR



Prof.Dr. Ender YARSAN

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Farmakoloji ve Toksikoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Mantarlara Etkiyen İlaçlar

- **Yüzeyel hastalıklar**
 - **Deri, tırnak, kıl, vagina, sindirim kanalı**
- **Sistemik hastalıklar**
- **Trikofiton, mikrosporum, epidermofiton, sporotrikoz**
 - **Hayvanlardan insanlara bulaşma**



Mantarlara Etkiyen İlaçlar

- **Yüzeyel hastalıklara yol açanlar**
 - **Trikofiton (*trichophyton, ringworm*)**
 - Tüm hayvan türlerinde görülür
 - Hayvanların kıllarına yapışarak gelişir
 - **Mikrosporum**
 - **Epidermofiton**
 - **Sporotrikoz**
- **Sistemik mantar hastalıkları etkenleri**
 - **Aktinomyces**
 - **Aspergillus**
 - **Kandida**
 - **Kriptokokkoz**
 - **Nokardia**



Mantarlara Etkiyen İlaçlar

İlaçların sınıflandırılması

- Sistemik ve yerel etkili olanlar
- Keratin eritici (salisilik asit)
- Salisilik asit, resorsinol doğrudan etkilidir
- Griseofulvin, mikanozol, sistemik uygulandığında bile yüzeysel ve sistemik hastalıklara karşı etkili
 - İyot ve bileşikleri
 - Civa bileşikleri
 - Bakır bileşikleri
 - Organik asitler ve tuzları
 - Boyalar
 - Fenoller
 - Nitrofuranlar
 - İmidazol bileşikler
 - Antibiyotikler
 - Diğerleri



Mantarlara Etkiyen İlaçlar

İyot ve bileşikleri

- Haricen uygulama; trikofiton ve epidermofiton
- Zayıf iyot tentürü
 - 50° alkolde %2 iyot + %2.5 sodyum iyodür
- Kuvvetli iyot tentürü
 - 85° alkolde %7 iyot + %5 potasyum iyodür
- Kuvvetli lugol çözeltisi
 - Suda %5 iyot + %10 potasyum iyodür
- Kuvvetli iyot merhemi
 - 10 g iyot + 7.5 g KI + 55 g lanolin + 17.5 g vazelin + 10 ml su
- Yüzeyel hastalıklarda
- Ağızdan sodyum iyodür; kedi ve köpeklerde 22 ve 44 mg/kg
- Sığırlarda aktinobasilloz; 66 mg/kg
- Sodyum iyodür – ketakonazol aditif etki



Mantarlara Etkiyen İlaçlar

İyodoklorohidroksikuin

- Organik iyot bileşiği
- Bakteri, mantar ve amiplere etkili
- Gözle temas etmemeli

Civa bileşikleri

- Mantarları gelişmesini engelleyici
- Organik bileşikleri
 - Fenil civa asetat, fenil civa nitrat



Mantarlara Etkiyen İlaçlar

Bakır bileşikleri

- Bakır Sülfat
- Büzüştürücü, yakıcı/dağlayıcı, mantarları öldürücü
- Bordo bulamacı



Kuprimiksin

- Organik bakır bileşiği
- Deri ve kulak hastalıklarında

Kükürtlü bileşikler

- Monosülfiram



Mantarlara Etkiyen İlaçlar

Organik asitler

- Benzoik Asit
- Keratin eritici, bakteri, mantar gelişimini engelleyici
- Besin maddelerinin korunmasında
- İnsan ve hayvanlarda trikofitonlara karşı
- Whitfield's merhemi
 - %6 Benzoik asit + %3 Salisilik asit

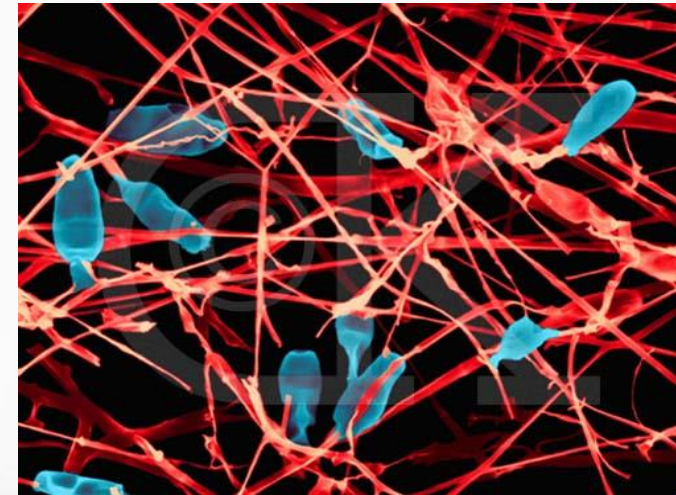


Salisilik Asit

- Mantarlara etkisi zayıf

Propiyonik Asit

- Sodyum ve kalsiyum tuzları şeklinde
- Bakteri/mantarlarda gelişme engelleyici
- Asit şartlarda daha etkili



Mantarlara Etkiyen İlaçlar

Boyalar

- **Kristal Viyole**
- **Trikofiton, Mikrosporum gelişmeyi engelleyici**
- **Kalıcı etkili bir madde**

Karbol Fuksin

Jensiyan Viyole

Fenoller



Mantarlara Etkiyen İlaçlar

İmidazol ve Triazol Bileşikler

- Yerel ve sistemik etkili maddeler
- Tiyabendazol, mikonazol, klortrimazol, ketokonazol, ...
- Ağızdan, haricen ve parenteral uygulanır
- Geniş etki spektrumlu
 - Mikonazol

Tiyabendazol

- Mantarlarda aminoasit taşınmasını bozar
- Yüzeysel hastalıklarda %5-10 merhem

Mantarlara Etkiyen İlaçlar

Klortrimazol

- Deri ve üreme kanalı hastalıkları

Ketokonazol

- Yerel ve sistemik hastalıklarda, Ağız yoluyla
- Etki spektrumu mikonazola benzer
- Yüzeyel enfeksiyonlarda
 - Kedi/köpek 10-20 mg/kg
- Sistemik hastalıklarda
 - Kedi /köpek 5,5-11 mg/kg
- Sağaltım indeksi büyüktür



Etkiyen İlaçlar

Mikonazol

- Derinin *Str. corneum* tabakasını kolay geçer
- Uygulama sonrası 4 gün vücutta kalır
- Etki spektrumu en geniş üyesi
- Deri, tırnak, vulva-vagina, (yerel) ve sistemik hastalıklarda
- Sistemik hastalık; Di infuzyon

Butokonazol

Flukonazol

İtrokonazol



Mantarlara Etkiyen İlaçlar

Antibiyotikler

Amfoterisin B

- *Strep. nodosus (Strep venezuelae)*
- Sadece Di yolla uygulanır
- Hücre zarında fosfolipid-sterol yapının sterol kısmına bağlanır
 - Zarda geçirgenliği değiştirir (artırır)
 - Hücrede enzimatik etkinlik bozulur
- Sağaltım güvenliği dardır

Mantarlara Etkiyen İlaçlar

Kandisidin

- Gelişmeyi durdurucu / öldürücü etki
- Sadece vaginal kandida hastalığında

Natamisin (Pimarisin)

- *Strep. nataliensis*
- Kelliğin sağaltımında süspansiyon şeklinde
- Güneş ışığında kolayca parçalanır
- Metalle temas etmemelidir



Mantarlara Etkiyen İlaçlar

Nistatin

- Sindirim kanalından az emilir dolayısıyla yoğunluğu yüksektir.
- Mide-bağırsak kanalı kandidalarına etkili
- Gelişmesini engelleyerek / öldürerek etkir
- Ağız, boğaz, mide-bağırsak kandidiyozuna (moniliazis) karşı
- Meme hastalıklarının sağaltımında
- Süperenfeksiyonlara karşı antibiyotiklerle birlikte



Mantarlara Etkiyen İlaçlar

Griseofulvin

- 1939'da *Penicilium griseofulvum*'dan
- Derinin corneum tabakasından geçerek birikir
- Hastalığın kaybolması tedaviden 3-4 hafta
- Tablet / Yem katkı maddesi şeklinde / ağızdan
- Yüzeysel hastalıklarda en etkili ilaçlardan biri
- Büyükbaş hayv-günde 1 kez 10 mg/kg
 - Küçükbaş hayv – günde 1 kez 10-20 mg/kg
 - Atlarda sporotrikozda ağızdan 20-25 mg /kg
- Güvenli bir maddedir



Mantarlara Etkiyen İlaçlar

Diğer İlaçlar

Flusitosin

- Mantarlar; RNA , DNA ve protein sentezini engeller
- Kedilerde kriptokokal hastalıklarda kullanılır
- Amfoterisin B ile kombine

Tolnaftat

- Yeme katılınca, Aspergilluslara da etkir

Sağlıklı Hayvan - Sağlıklı Gıda - Sağlıklı Toplum



Prof.Dr. Ender YARSAN

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Farmakoloji ve Toksikoloji Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi